Fframwaith Rheoli Risg

Rhagfyr 2024

Cymraeg

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Gymraeg. Gweler y dudalen Gymraeg ar ein gwefan.

This document is also available in Welsh. See Welsh page on our website.

CYNGOR Sir y Fflint
Flintshire COUNTY COUNCIL

Rheoli Dogfen

TROSOLWG	
Teitl	Fframwaith Rheoli Risg
Perchennog	Rheolwr Archwilio Mewnol, Perfformiad a Risg
Cyswllt Enwebedig	Lisa Brownbill (Lisa.brownbill@flintshire.gov.uk)
Adolygwyd gan	Rheolwr Archwilio Mewnol, Perfformiad a Risg
Dyddiad yr Adolygiad Diwethaf	Rhagfyr 2024
Dyddiad yr Adolygiad Nesaf	Rhagfyr 2025
Dogfennau Perthnasol	Rheoli Risg - Canllaw i Ddefnyddwyr InPhase

HANES ADOLYGU

Fersiwn	Dyddiad Cyhoeddi	Awdur	Crynodeb o'r Newidiadau
1	March 2020	Strategic Performance Advisor	New guidance document
1	Mawrth 2020	Ymgynghorydd Perfformiad Strategol	Dogfen arweiniad newydd
2	Chwefror 2021	Ymgynghorydd Perfformiad Strategol	Cynnwys y weithdrefn uwchgyfeirio
3	Medi 2022	Ymgynghorydd Perfformiad Strategol	Adolygiad a diweddariad addas i bwrpas
3.1	Tachwedd 2022	Ymgynghorydd Perfformiad Strategol	Gwybodaeth ychwanegol
4	Rhagfyr 2023	Ymgynghorydd Perfformiad Strategol	Adolygiad blynyddol yn dilyn cyflwyno InPhase
5	Rhagfyr 2024	Ymgynghorydd Perfformiad Strategol	Adolygiad blynyddol. Ychwanegwyd adrannau (Adran 1.0 a 3.0). Diwygiadau i Adrannau 2.0, 5.1, 6.0, 8.1, 9.2 a 9.4

YMGYNGHORIAD

Fersiwn	Pwy	Dyddiad
1	Arweinwyr Perfformiad	17 Ionawr 2020
1	Tîm y Prif Swyddogion	26 Chwefror 2020
2	Tîm y Prif Swyddogion	20 Ionawr 2021
3	Tîm y Prif Swyddogion	16 Awst 2022
3	Arweinwyr Perfformiad	21 Medi 2022
4	Arweinwyr Perfformiad a Thîm y Prif Swyddogion	Rhagfyr 2023
5	Arweinwyr Perfformiad a'r Prif Weithredwr	Rhagfyr 2024

CYMERADWYAETH

Fersiwn	Pwy	Dyddiad
1	Tîm y Prif Swyddogion	26 Chwefror 2020
2	Tîm y Prif Swyddogion	20 Ionawr 2021
3	Tîm y Prif Swyddogion	16 Awst 2022
3	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	14 Tachwedd 2022
3.1	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio - Gwybodaeth ychwanegol	14 Tachwedd 2022
4	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	24 Ionawr 2024
5	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	22 Ionawr 2025

CYNNWYS

		PAGE
1.0	Pwrpas y ddogfen hon	4
2.0	Cyflwyniad	4
3.0	Polisi cyfreithiol a chyd-destun	5
4.0	Beth yw rheoli risg?	6
5.0	Beth yw risg?	7
5.1	Mathau o risg	7
5.2	Parodrwydd i dderbyn risg	7
6.0	Rolau a chyfrifoldebau	9
7.0	Proses rheoli risg	11
8.0	Sgorio risg	14
8.1	Matrics risg	15
8.2	Dull o reoli / parodrwydd i dderbyn risg	15
9.0	Cyfathrebu ac adrodd	17
9.1	Monitro diffyg cydymffurfiaeth	17
9.2	Mathau o gofrestrau risg	17
9.3	Pryd mae angen uwchgyfeirio/Dad-uwchgyfeirio risg	18
10.0	Rhagor o wybodaeth	19
11.0	Atodiad a - trosolwg o adrodd ar risg	20

1.0 Pwrpas y ddogfen hon

Pwrpas y ddogfen hon yw darparu rheolaeth risg gyffredinol, a'r dull rhagweithiol y mae Cyngor Sir y Fflint (y Cyngor) yn ei ddefnyddio i sefydlu diwylliant rheoli risg effeithiol.

Mae'r fframwaith yn amlinellu amcanion a buddion rheoli risg, yn disgrifio'r cyfrifoldebau ar gyfer rheoli risg, ac yn darparu trosolwg o broses y Cyngor ar gyfer rheoli risg yn llwyddiannus.

2.0 Cyflwyniad

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau statudol ac anstatudol i breswylwyr a busnesau yn Sir y Fflint. Fel bod y Cyngor yn gallu darparu'r gwasanaethau hyn yn effeithiol, mae angen iddo ystyried ystod eang o risgiau a chyfleoedd yn y penderfyniadau a wneir ar bob lefel ar draws y Cyngor. Mae risg yn rhan o bopeth a wnawn ac mae gwerth sylweddol mewn rheoli risg:

- Mae'n rhan hanfodol o lywodraethu
- Mae'n llywio penderfyniadau busnes
- Mae'n gwella cynlluniau strategol a busnes
- Mae'n cryfhau cynlluniau wrth gefn

Amcan allweddol o'r fframwaith hwn yw sicrhau ein bod fel Cyngor yn:

- Datblygu dull cyson o reoli risg ar draws y Cyngor
- Annog a gwella diwylliant sy'n ymwybodol o risg
- Disgrifio'r dull y mae'r Cyngor yn ei ddefnyddio i nodi, atal / lleihau effaith a / neu'r tebygolrwydd o risg
- Rheoli risg yn unol ag arfer gorau a rhwymedigaethau statudol.

Cydnabyddir y bydd rhai risgiau'n parhau i fodoli ac nad oes posib eu dileu'n llwyr, ond mae'n rhaid sicrhau fod mesurau ar waith i reoli a lleihau'r tebygolrwydd o risg. Mae'n rhaid i weithwyr ystyried risg a derbyn cyfrifoldeb dros reoli risgiau.

3.0 Polisi cyfreithiol a chyd-destun

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am nifer o rwymedigaethau statudol ac mae rheoli risg yn rhan allweddol o gydymffurfio â'r rhain. Bydd nifer o bolisïau a deddfwriaethau cyfreithiol perthnasol eraill y mae'n rhaid i'r Cyngor eu hystyried, ond un darn allweddol o ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â risg yw:

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn rhoi'r uchelgais, caniatâd a'r rhwymedigaeth gyfreithiol i ni i wella ein lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn mynnu bod cyrff cyhoeddus yng Nghymru yn meddwl am effaith hirdymor eu penderfyniadau, i weithio'n well gyda phobl, cymunedau, a gyda'i gilydd, er mwyn atal problemau cyson fel anghydraddoldeb iechyd, tlodi a newid hinsawdd.

Dan y Ddeddf, mae'n rhaid i'r Cyngor ystyried y saith nod lles a'r egwyddor Datblygu Cynaliadwy, h.y. mae'n rhaid i ni fodloni anghenion heddiw heb gael effaith ar y dyfodol, gan ddefnyddio'r pum ffordd o weithio.

1. Cydbwyso'r angen tymor byr â'r angen hirdymor a chynllunio i'r dyfodol
2. Cydweithio â phartneriaid eraill i ddarparu amcanion
3. Cynnwys pawb sydd â diddordeb a cheisio eu barn
4. Buddsoddi adnoddau er mwyn atal problemau rhag codi neu waethygu
5. Integreiddio nodau lles gyda chyrff eraill sy'n gwneud gwaith tebyg

Trwy wneud hyn, bydd y Cyngor hefyd yn gwella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru ac yn cynyddu cyfraniadau at y saith Nod Lles cenedlaethol.

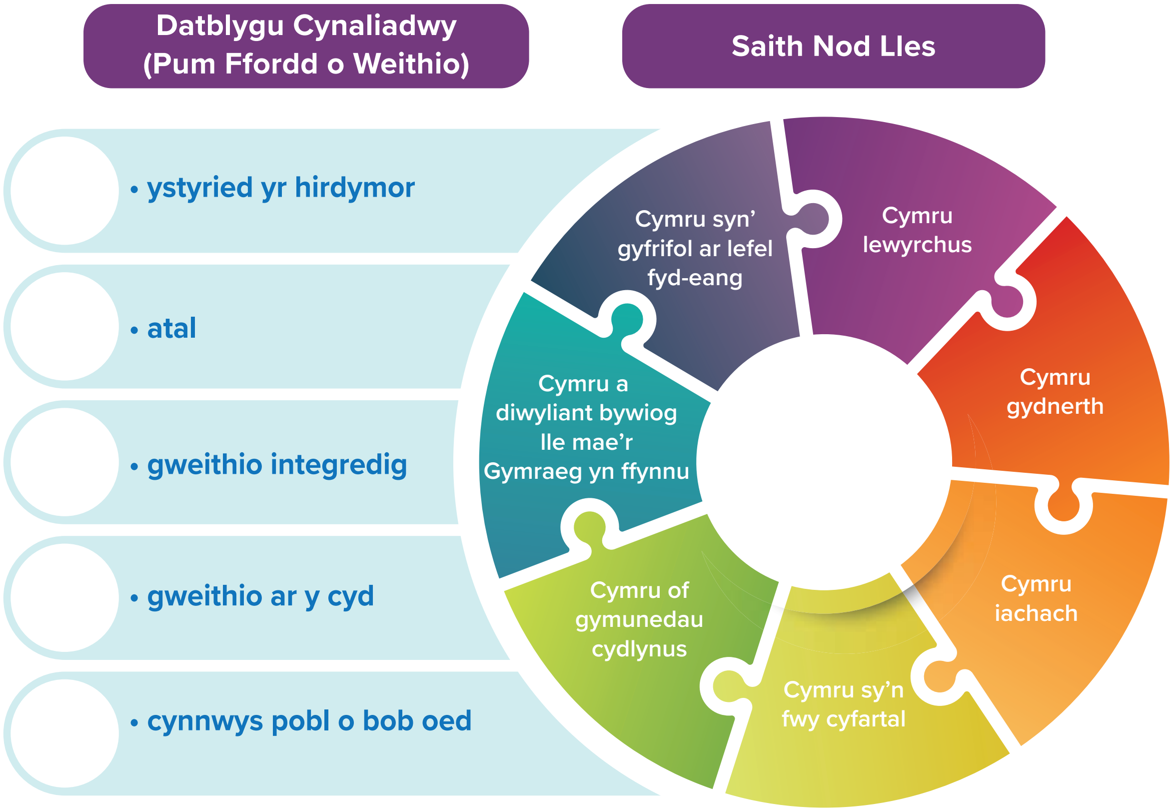

4.0 Beth yw rheoli risg?

Rheoli risg yw'r broses o nodi risgiau, gwerthuso'r effaith bosibl, a'u lliniaru. Y nod yw lleihau difrifoldeb eu heffaith a pha mor debygol ydyn nhw o ddigwydd pan fo modd. Mae rheoli risg yn amhrisiadwy i'r Cyngor a dylai fod yn rhan o'r gwaith o reoli gwasanaeth o ddydd i ddydd. Mae rhai o fanteision rheoli risg yn cynnwys:

- Atal difrod i enw da
- Gwneud penderfyniadau deallus
- Arwain at gynllunio'n llwyddiannus at y dyfodol

5.0 Beth yw risg?

Mae Risg yn cael ei ddiffinio fel y **posibilrwydd y bydd rhywbeth yn digwydd ac yn cael effaith ar gyflawniad y strategaeth ac amcanion y busnes.** Mae 'risg' yn ddigwyddiad fydd yn cael effaith ar y Cyngor ac ar ddarparu gwasanaethau os na chaiff ei drin ac os na fydd unrhyw reoliadau ar waith.

5.1 MATHAU O RISG

Mae tri phrif fath o risg yng Nghyngor Sir y Fflint, sef:

- **Strategol** - risgiau sy'n cael effaith ar allu'r Cyngor i gyflawni ei amcanion strategol hirdymor neu ei allu i gyflawni ei ddyletswyddau statudol
- **Gweithredol** - risg a allai gael effaith ar y ddarpariaeth gwasanaeth dyddiol
- **Prosiect** - risg sy'n atal gallu'r Cyngor i ddarparu prosiect neu raglen yn llwyddiannus

5.2 PARODRWYDD I DDERBYN RISG

Diffinnir y parodrwydd i dderbyn risg fel faint o risg mae sefydliad yn barod i'w dderbyn neu ei oddef i gyflawni'r amcanion a fwriadwyd. Mewn sefydliad mor fawr ac amrywiol â'r Cyngor, mae'n anodd diffinio parodrwydd unigol i dderbyn risg. Bydd parodrwydd i dderbyn risg yn amrywio oherwydd yr amcanion sydd ar y gweill yn y Cyngor, mewn ystod eang o feysydd gwasanaeth gwahanol. Tîm y Prif Swyddogion fydd yn gwneud y penderfyniad terfynol ar y cyd os bydd y parodrwydd i dderbyn risg wedi'i gyrraedd neu ei dorri, mewn adroddiadau monitro misol.

Fel sefydliad, mae'r Cyngor yn cydnabod bod yn rhaid i ni dderbyn rhywfaint o risg i gyflawni ein hamcanion. Ystyrir y rhain fel cyfleoedd. Agwedd y Cyngor at risg yw sicrhau diwylliant o fod yn wybodus ac yn ymwybodol o risg. Mae'n bosibl y bydd yn rhaid i'r Cyngor dderbyn risgiau mawr neu drychinebus, na ellir eu lleihau na'u dileu (ac felly byddai'n rhaid rheoli'r risgiau hyn o fewn parodrwydd y Cyngor i dderbyn risg). Fodd bynnag, drwy sicrhau bod y Fframwaith Rheoli Risg a'r Canllawiau i Ddefnyddwyr InPhase (system rheoli perfformiad a risg y Cyngor) yn cael eu dilyn a bod risgiau'n cael eu hadolygu'n fisol, bydd gan y Cyngor drosolwg corfforaethol da o risgiau o'r fath.

6.0 Rolau a chyfrifoldebau

Mae pawb yn y Cyngor yn gyfrifol am sicrhau bod risgiau a chyfleoedd yn cael eu dynodi a'u rheoli ar bob lefel lywodraethu.

Mae'r tabl isod yn egluro'r prif rolau a chyfrifoldebau mewn rhagor o fanylder i sicrhau rheolaeth risg effeithiol o fewn y Cyngor, gan ystyried y Cyfansoddiad.

Trefniadau Llywodraethu, Rolau Aelodau a Swyddogion	Disgrifiad o'r Rolau a Chyfrifoldebau
Aelodau Cabinet	• Sicrhau bod risgiau a chyfleoedd y Cyngor yn cael eu rheoli'n effeithiol, a bod gweithdrefnau ar waith i fonitro'r ffordd mae risgiau strategol sylweddol yn cael eu rheoli. • Gosod y lefel briodol o'r parodrwydd i dderbyn risg ar gyfer y Cyngor • Adolygu Cofrestr Risg Gorfforaethol lawn y Cyngor bob chwarter • Sicrhau bod yr holl benderfyniadau strategol wedi cael eu hystyried yn llawn ac yr ymgynghorwyd arnynt (risgiau a chyfleoedd) • Trosolwg gwleidyddol a chyfrifoldeb dros risgiau a chyfleoedd y Cyngor • Bydd y Cabinet yn cael gwybod am unrhyw risg newydd a gaiff ei hychwanegu at y Gofrestr Risgiau Gorfforaethol neu unrhyw risg a gaiff ei thynnu o'r Gofrestr Risgiau Gorfforaethol
Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu	• Herio manylion risgiau unigol yn ymwneud â blaenoriaethau Cynllun y Cyngor er enghraifft, neu risg sy'n benodol i wasanaeth/swyddogaeth • Adroddiadau chwarterol am y Gofrestr Risgiau Gorfforaethol i Bwyllgorau Trosolwg a Chraffu, gyda Phwyllgorau Trosolwg a Chraffu unigol yn herio manylion risgiau sy'n benodol i'w swyddogaethau craffu • Hyrwyddo'r defnydd o reoli risg i lywio'r broses o wneud penderfyniadau strategol effeithiol

Trefniadau Llywodraethu, Rolau Aelodau a Swyddogion	Disgrifiad o'r Rolau a Chyfrifoldebau
Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	• Adolygu effeithiolrwydd Fframwaith Rheoli Risg, prosesau a systemau'r Cyngor • Blaengynllunio gwaith yn effeithiol ar gyfer rheoli risg • Derbyn adroddiad proffil parodrwydd i dderbyn risg ar y Gofrestr Risgiau Gorfforaethol ddwywaith y flwyddyn • Trosolwg lefel uchel o risgiau a uwchgyfeiriwyd a rhai sy'n dirywio fel rhan o'r Gofrestr Risgiau Gorfforaethol • Ystyried a chymeradwyo adolygiadau blynyddol o'r Fframwaith Rheoli Risg • Galw Perchnogion Risg / Uwch Reolwyr i mewn pan fydd pryderon yn codi am risg gorfforaethol
Tîm Prif Swyddogion	• Tîm y Prif Swyddogion sy'n berchen ar y broses rheoli risg ac yn ei harwain • Gweithredu'r broses rheoli risg a pholisïau cysylltiedig • Sicrhau bod risgiau'n cael eu rheoli, eu monitro a'u hadolygu o fewn eu rolau statudol perthnasol • Gosod rheolyddion rheoli risg strategol ar gyfer unrhyw fentrau, prosiectau a chynlluniau gweithredu • Trafod lefel priodol y risg ar gyfer y Cyngor (parodrwydd i dderbyn risg) • Dynodi ac asesu lefelau risg • Herio canlyniadau rheoli risg • Monitro ac adolygu risgiau yn unol â'r Gweithdrefnau Gweithredol Rheoli Risg • Sicrhau Cynllunio Parhad Busnes • Adolygu gwybodaeth yn yr adroddiadau misol i sicrhau bod risgiau'n cael eu dynodi, eu hasesu, a'u monitro'n barhaus a bod uwchgyfeirio'n digwydd • Sicrhau bod yr holl risgiau'n cael eu hadolygu a'u diweddaru yn unol â Fframwaith Rheoli Risg y Cyngor • Bydd yn rhaid cael cymeradwyaeth gan y Tîm Prif Swyddogion a rhoi gwybod i'r Cabinet am unrhyw risg newydd a gaiff ei hychwanegu at y Gofrestr Risgiau Gorfforaethol neu unrhyw risg a gaiff ei thynnu o'r Gofrestr Risgiau Gorfforaethol
Timau Rheoli Gwasanaethau / Adrannau	• Mae rheoli risg a'i pherchnogi yn elfen allweddol o unrhyw swydd reoli yn y Cyngor • Nodi, asesu, rheoli a monitro / adrodd ar gofrestrau risg Portffolios (mae hyn yn cynnwys Cynllun y Cyngor, Busnes fel Arfer, Partneriaethau a risgiau sy'n codi) yn unol â'r Fframwaith Rheoli Risg • Adolygu a rheoli'r risgiau a nodwyd y maent yn gyfrifol amdanynt yn fisol • Rhannu gwybodaeth berthnasol am risgiau â chydweithwyr mewn meysydd gwasanaeth eraill • Dylid trafod rheoli risg ym mhob cyfarfod o'r Uwch Dîm Rheoli

Trefniadau Llywodraethu, Rolau Aelodau a Swyddogion	Disgrifiad o'r Rolau a Chyfrifoldebau
Tîm Perfformiad a Rheoli Risg a'r Rheolwr Archwilio Mewnol, Perfformiad a Risg	• Sicrhau y cedwir at y Fframwaith Rheoli Risg • Rhoi cyngor a chefnogaeth pan fo'n briodol • Rheoli ansawdd a herio unrhyw risgiau a nodwyd (os yw'n berthnasol) • Darparu dangosfwrdd risg misol i bob Portffolio gyda manylion eu proffil risg • Darparu proffil risg a dadansoddi patrymau i Bwyllgorau perthnasol • Rhoi gwybod i Brif Swyddogion am risgiau newydd neu rai sy'n cael eu huwchgyfeirio • Darparu adroddiad risg misol i Dîm y Prif Swyddogion • Yn gyfrifol am oruchwylio a datblygu'r System Perfformiad a Rheoli Risg • Adolygiad blynyddol o'r Fframwaith Rheoli Risg a'r weithdrefn fewnol berthnasol • Cynnal adolygiad o Gofrestrau Risg Portffolios unwaith o fewn blwyddyn ariannol
Perchnogion Risg	• Yn gyfrifol am reoli a monitro risg benodol (mae pob risg yng nghofrestr risg y Portffolio yn cael ei neilltuo i berchennog risg) • Sicrhau bod adnoddau a phwysigrwydd priodol yn cael eu dyrannu i'r risgiau y maent yn berchen arnynt • Cadarnhau bod ganddynt gamau ar y gweill, a'u heffeithiolrwydd a sicrhau bod unrhyw gamau pellach yn cael eu rhoi ar waith • Adolygu risgiau yn ystod Goruchwyliaeth gyda'u rheolwr • Darparu sicrwydd bod y risgiau y maen nhw'n berchennog risg arnyn nhw yn cael eu rheoli'n effeithiol • Rhoi gwybod am unrhyw risgiau sy'n gwaethygu i'r Uwch Dîm Rheoli / Adran
Arweinwyr Perfformiad	• Gweithredu'r broses rheoli risg a pholisïau cysylltiedig yn effeithiol yn eu Portffolio • Sicrhau bod risgiau'n cael eu nodi, eu hasesu, rheoli, monitro, adrodd a'u huwchgyfeirio'n barhaus yn eu Portffolio • Sicrhau bod yr holl risgiau'n cael eu diweddaru yn unol â Fframwaith Rheoli Risg y Cyngor • Yn gyfrifol am gael trosolwg o risgiau'r Portffolio a'r defnydd o'r System Perfformiad a Rheoli Risg • Pan fydd angen i risg weithredol ddod yn risg strategol, tynnir sylw Tîm y Prif Swyddogion at hyn a bydd yn cael ei pherchnogi'n gorfforaethol fel risg gorfforaethol os yw'n briodol
Tîm Archwilio Mewnol	• Adolygu risgiau'r Cyngor o dro i dro (risgiau strategol, gweithredol a phrosiect) • Cysylltu'n aml â'r Tîm Perfformiad a Rheoli Risg
Pob gweithiwr	• Cynnal ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o risg yn eu gweithle • Cydymffurfio â pholisïau a gweithdrefnau rheoli risg y Cyngor • Rhoi gwybod i'w rheolwr atebol am unrhyw risg a nodwyd a chamau arfaethedig i'w lliniaru • Rhoi gwybod i'w rheolwr atebol os bydd y goddefiant risg yn cael ei dorri

7.0 Proses rheoli risg

Mae rheoli risg yn broses barhaus ac fe'i gwneir yn aml mewn dilyniant o bedwar cam allweddol:

Y pedwar cam allweddol:

1. Dynodi
2. Asesu
3. Camau Rheoli
4. Monitro ac Adolygu

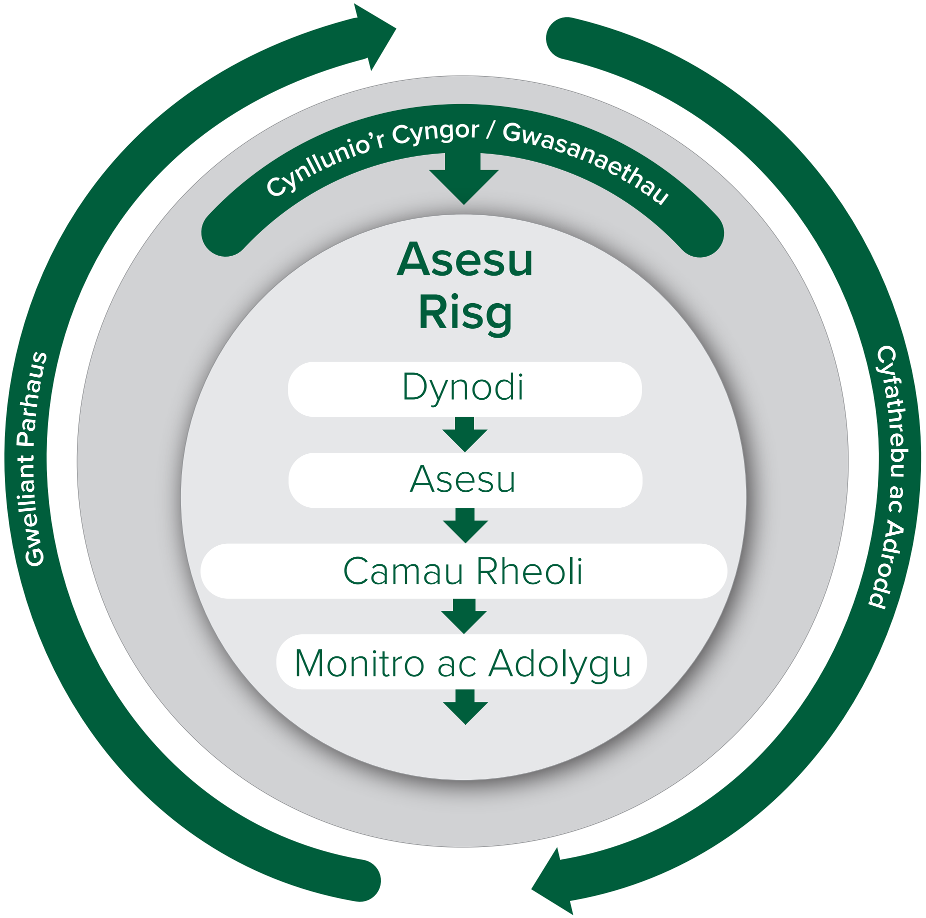

CAM 1: **DYNODI**

Mae dynodi risg yn broses barhaus sydd wedi'i hymgorffori yng Nghynllunio'r Cyngor, Portffolios (a Meysydd Gwasanaeth mewn Portffolios), Cynllunio Busnes, Rheoli Prosiectau, partneriaethau ac fel rhan o fusnes fel arfer neu pan fydd rhywbeth yn newid. Gellir dynodi risgiau drwy brosesau cynllunio, risgiau sy'n dod yn amlwg a phan na chyflawnir y perfformiad disgwyliedig. Wrth ddynodi risg, dylai fod yn glir iawn beth yw'r risg i'r Cyngor, prosiect(au), darparu gwasanaeth neu flaenoriaethau. Dull o ddynodi risg yw drwy ddefnyddio dadansoddiad PESTEL:

GWLEIDYDDOLL

- Etholiadau a Rolau Aelodau
- Newidiadau'r Llywodraeth
- Newid i Bolisi Cenedlaethol

ECONOMAIDD

- Cyllid
- Grantiau
- Twf Lleol
- Masnach
- Ymrwymiad ariannol

CYMDEITHASOL

- Amddifadedd
- Iechyd
- Adnoddau
- Cefnogaeth gymunedol
- Gofal Cymdeithasol

TECHNOLEGOL

- Trawsnewid
- Anghydraddoldeb digidol
- Mudo data
- Llywodraethu gwybodaeth
- Seiber

AMGYLCHEDDOL

- Newid hinsawdd
- Trwydd eithafol
- Bioamrywiaeth
- Effeithlonrwydd ynni

CYFREITHIOL

- Newid rheoleiddiol
- Cydymffurfiaeth
- Dyletswyddau statudol
- Cyfreithiau

Pan fydd risg wedi'i dynodi, dylid rhoi teitl risg clir a chryno iddi. Dylai risgiau gael eu nodi trwy ddefnyddio data ansoddol (cerrig milltir a chamau gweithredu) a meintiol (dangosyddion perfformiad, ariannol). Gelwir hyn yn Dystiolaeth Risg ac fe'i defnyddir i gyfrifo sgôr y risg ac i fesur yn erbyn y goddefiant risg.

Ar gyfer pob risg a ddynodir, **RHAID** cael perchennog risg.

Wrth feddwl am ddynodi risg, dylid ystyried defnyddio'r datganiad a ganlyn:

Gallai'r **(digwyddiad)** hwn ddigwydd oherwydd **(achos)** a allai arwain at yr **(effaith)** ganlynol ar ein hamcanion.

CAM 2: **ASESU**

Mae asesu risg yn golygu blaenoriaethu'r prif fygythiadau a chyfleoedd a deall eu maint.

Fel arfer, mae risg yn cael ei mesur drwy:

- **Tebygolrwydd** - pa mor debygol ydyw y bydd y risg yn digwydd
- **Effaith** - pa mor ddifrifol fyddai'r canlyniadau os byddai'r risg yn digwydd

Pan fydd sgôr wedi'i sefydlu ar gyfer pob mesur, maent yn cael eu lluosi gyda'i gilydd i greu sgôr risg terfynol. Po uchaf fo'r sgôr, y mwyaf yw blaenoriaeth a brys y risg (gweler Adran 8, Matrics Risg am fwy o wybodaeth).

CAM 3: **CAMAU RHEOLI**

Pan fydd risg wedi'i dynodi a'i hasesu, y cam nesaf yw penderfynu ar y ffordd orau o'i rheoli.

Mae'n bwysig nodi pa reolyddion / camau gweithredu a mesurau mewnol ychwanegol sydd eu hangen i leihau'r risg neu i'w hatal rhag gwaethygu. Mae'n bosibl na fydd y Cyngor yn gallu lleihau'r tebygolrwydd gyda rheolyddion mewnol bob amser, ond y nod bob amser yw lleihau'r effaith.

Cwestiwn allweddol i'w ofyn yw: 'Beth ydych chi am ei wneud am y peth?'

CAM 4: **MONITRO AC ADOLYGU**

Mae monitro ac adolygu risgiau yn broses 'fyw' a rhaid eu monitro'n barhaus ar y lefelau priodol (y Cabinet, Tîm y Prif Swyddogion, Uwch Reolwr). Mae risgiau'n newid yn barhaus wrth i'r amgylchedd allanol a / neu ffactorau mewnol newid, felly mae'n bwysig monitro:

- Nad yw'r risg wedi newid
- Bod y ffordd o reoli'r risg yn dal yn briodol
- Bod y rheolyddion yn dal i weithio'n effeithiol i reoli a lleihau'r risg
- Drwy adolygu'n rheolaidd, mae risg newydd wedi'i nodi
- Gellir yn awr gau'r risg (wedi'i lliniaru'n llwyddiannus neu nid yw'r risg yn bodoli bellach)
- Nad yw'r risg yn dirywio (os yw risg yn dirywio, dylid dilyn y broses uwchgyfeirio, gweler Adran 7, Cydymffurfiaeth a Monitro, am ragor o wybodaeth).

8.0 Sgorio risg

Wrth asesu tebygolrwydd ac effaith risg, rhaid ystyried **'Pa mor debygol ydyw y bydd y risg yn digwydd?'** a **'Pa mor ddifrifol fyddai'r canlyniad pe bai'r risg yn digwydd?'**

Sgôr Risg Gynhenid - Y sgôr cyn rhoi unrhyw fesurau ychwanegol ar waith. Nid yw hyn yn cynnwys mesurau a ystyrir fel busnes fel arfer yn draddodiadol, oherwydd er bod y mesurau hyn ar waith, mae'r risg yn dal i fodoli.

Sgôr Risg Bresennol - Maint y risg ar ôl rhoi mesurau ychwanegol ar waith, ar ben y mesurau busnes fel arfer. Yn y mwyafrif o sefyllfaoedd, dylai'r risg bresennol fod yn is na'r sgôr risg gynhenid, oni bai bod y mesurau sydd ar waith yn aneffeithiol.

Sgôr Risg Targed - Lefel risg derbyniol mae'r Cyngor yn gobeithio ei chyflawni yw'r sgôr risg targed.

8.1 MATRICS RISG

Rhaid defnyddio’r Matrics Risg (isod) wrth gyfrifo’r sgôr effaith a thebygolrwydd i gael sgôr cyffredinol. Yna, mae risgiau’n cael eu categoreiddio drwy’r sgôr cyffredinol a graddfa liw i benderfynu goddefiant y risg.

EFFAITH
Pa mor ddifrifol fyddai’r canlyniadau os byddai’r risg yn digwydd

TEBYGOLRWYDD
Pa mor debygol ydyw y bydd y risg yn digwydd

	1 Dibwys	2 Cymedrol	3 Sylweddol	4 Mawr	5 Trychinebus
5 Bron yn sicr	Melyn 5	Oren 10	Coch 15	Coch 20	Coch 25
4 Tebygol	Melyn 4	Oren 8	Oren 12	Coch 16	Coch 20
3 Posibl	Gwyrdd 3	Melyn 6	Oren 9	Oren 12	Coch 15
2 Annhebygol	Gwyrdd 2	Melyn 4	Melyn 6	Oren 8	Oren 10
1 Anghyffredin	Gwyrdd 1	Gwyrdd 2	Gwyrdd 3	Melyn 4	Melyn 5

8.2 DULL O REOLI / PARODRWYDD I DDERBYN RISG

Mae'r tabl (isod) yn rhoi arweiniad ar barodrwydd y Cyngor i dderbyn risg yn dibynnu ar sgôr cyffredinol terfynol y risg.

Lliw	Sgôr	Dull	Cam Gweithredu
Gwyrdd	1-3	Derbyniol	isgiau o fewn parodrwydd y Cyngor i dderbyn risg
Melyn	4-6	Digonol	Risgiau o fewn parodrwydd y Cyngor i dderbyn risg sydd angen eu monitro gan Uwch Reolwyr, os bydd yn dirywio
Oren	8-12	Goddefol	Risgiau o fewn parodrwydd y Cyngor i dderbyn risg ond nid ar lefel dderbyniol
Coch	15-25	Annerbyniol	Risgiau sydd y tu hwnt i barodrwydd y Cyngor i dderbyn risg

8.3 ENGHREIFFTIAU O SGORIAU RISG

Rhoddir enghreifftiau yn y tabl isod a gellir ei ddefnyddio fel arweiniad i sgorio risg.

DIFRIFOLDEB YR EFFAITH (ENGHREIFFTIAU)

	Darparu Gwasanaeth	Ariannol	Enw Da	Cyfreithiol
1 Annhebygol	Dim effaith amlwg	Gwariant neu golli incwm hyd at £50,000	Adolygiad mewnol	Camau cyfreithiol yn annhebygol iawn ac mae modd amddiffyn
2 Cymedrol	Amhariad dros dro ar gyfer un maes gwasanaeth / oedi wrth ddarparu neu gydag un o ganlyniadau neu flaenoriaethau strategol allweddol y Cyngor	Gwariant neu golli incwm o fwy na £50,000 ond llai na £500,000	Angen craffu mewnol i atal uwchgyfeirio	Camau cyfreithiol yn bosibl ond yn annhebygol ac mae modd amddiffyn
3 Sylweddol	Amhariad i un neu fwy o wasanaethau / oedi neu ddiffyg darparu nifer o ganlyniadau strategol allweddol neu flaenoriaethau	Gwariant neu golli incwm o fwy na £500,000 ond llai na £2.5 miliwn	Diddordeb gan y cyfryngau'n lleol Craffu gan bwyllgor neu gorff allanol	Disgwyl camau cyfreithiol
4 Mawr	Amhariad difrifol ar lefel gwasanaeth gyda llawer o ganlyniadau neu briodoldebau strategol allweddol wedi cael eu hoedi neu'n methu cael eu darparu	Gwariant neu golli incwm o fwy na £2.5 miliwn ond llai na £6 miliwn	Craffu dwys gan y cyhoedd a'r cyfryngau	Camau cyfreithiol bron yn sicr o gael eu cymryd a byddai'n anodd amddiffyn
5 Trychinebus	Methu darparu mwyafrif y canlyniadau strategol allweddol neu flaenoriaethau / dyletswyddau statudol ddim yn cael eu darparu	Gwariant neu golli incwm o fwy na £6 miliwn	Ymchwiliad Cyhoeddus neu sylw anffafriol yn y cyfryngau cenedlaethol	Camau cyfreithiol bron yn sicr o gael eu cymryd, methu ag amddiffyn

TEBYGOLRWYDD

Tebygolrwydd y bydd y risg yn digwydd		
1 Annhebygol iawn	Siawns o lai -na 5%	Fe all ddigwydd mewn amgylchiadau eithriadol
2 Annhebygol		Gallai ddigwydd, ond annhebygol
3 Posibl	Siawns o 50%	Siawns y gallai ddigwydd
4 Tebygol		Yn debygol o ddigwydd
5 Bron yn sicr	Siawns o fwy na 95%	Tebygol iawn o ddigwydd

9.0 Cyfathrebu ac adrodd

Er mwyn i reoli risg fod yn effeithiol, mae angen iddo fod yn rhan annatod o weithrediad dydd i ddydd y gwaith mae'r Cyngor yn ei wneud. Mae hyn yn cynnwys nid yn unig y pedwar cam allweddol sef dynodi, asesu, rheoli a monitro ac adolygu risgiau, ond hefyd ffyrdd clir o gyfathrebu ac adrodd am risgiau. Pan fydd datblygiadau'n digwydd dros amser, mae'n bwysig bod hyn yn cael ei gyfathrebu a'i adrodd arno i sicrhau bod y wybodaeth wedi'i chasglu a'i chynnwys yn y ddogfen hon er mwyn cysondeb.

9.1 MONITRO DIFFYG CYDYMFFURFIAETH

Mae'n hanfodol bod y Fframwaith Rheoli Risg yn cael ei ddilyn, a bod risgiau'n cael eu hadolygu bob mis. Pan na fydd hyn yn digwydd, fe'i hystyrir fel diffyg cydymffurfio â'r broses a bydd adroddiad diffyg cydymffurfio yn cael ei rannu â Thîm y Prif Swyddogion.

9.2 MATHAU O GOFRESTRAU RISG

Mae gan y Cyngor dri math o gofrestrau risg:

- **Corfforaethol** - mae cofrestr risgiau gorfforaethol yn nodi risgiau strategol sylweddol ac mae'r Tîm Prif Swyddogion a'r Cabinet yn rheoli'r rhain
- **Portffolio** - mae cofrestr risg portffolio'n nodi risgiau strategol, gweithredol a phrosiect ac yn cael eu rheoli gan y Portffolio
- **Gwasanaeth** - mae cofrestr risg gwasanaeth yn nodi risgiau gweithredol a phrosiect ac yn cael eu rheoli gan y Rheolwr Gwasanaeth / Tîm

9.3 PRYD MAE ANGEN UWCHGYFEIRIO/DAD-UWCHGYFEIRIO RISG

Mae angen uwchgyfeirio risg:

- Pan nad yw’r mesurau presennol yn gallu gostwng y risg i lefel dderbyniol ac mae angen mesurau ychwanegol ar y lefel reoli nesaf h.y. uwchgyfeirio risg gwasanaeth i gofrestr risg portffolio, neu risg portffolio i’r gofrestr risgiau gorfforaethol.

Mae angen dad-uwchgyfeirio risg:

- Pan fydd sgôr risg wedi gostwng i lefel dderbyniol a bod modd ei reoli ar y lefel briodol h.y. mae risg gorfforaethol bellach yn cael ei rheoli ar lefel portffolio, neu mae risg portffolio bellach yn cael ei rheoli ar lefel gwasanaeth.

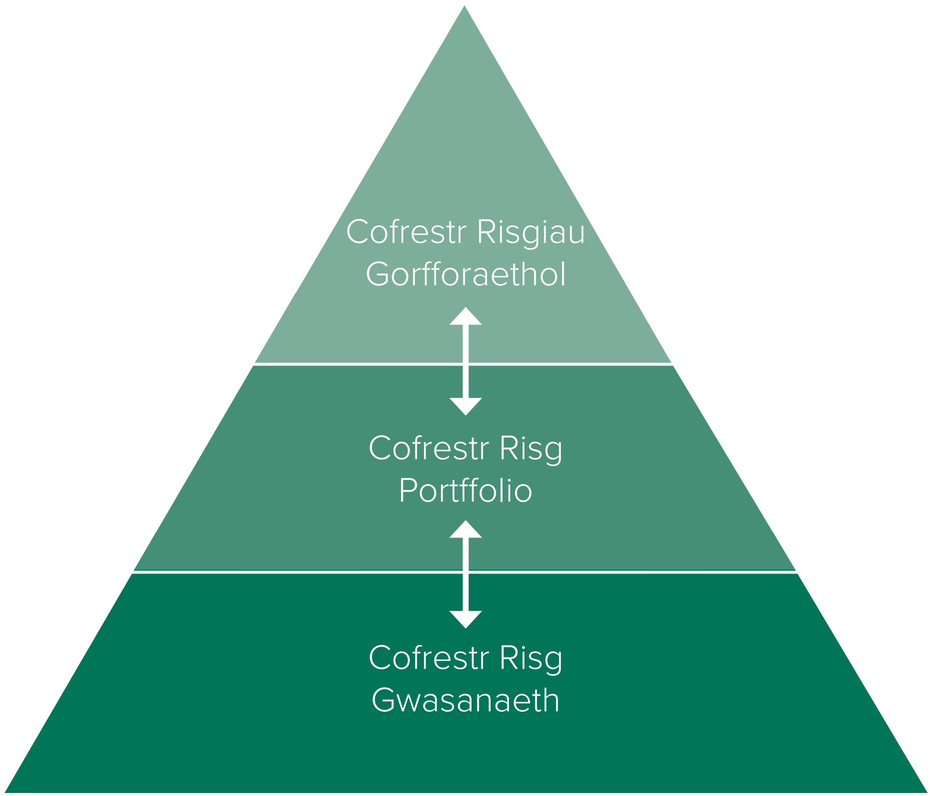

Mae'r diagram isod yn rhoi trosolwg o'r rolau a chyfrifoldebau pan fydd risg a uwchgyfeiriwyd yn cael ei dynodi.

Perchennog y Risg

Yn gyfrifol am uwchgyfeirio risgiau at Uwch Dimau Rheoli pan na ellir eu lliniaru, neu reoli / gostwng eu sgoriau neu pan fydd risg newydd yn cael ei dynodi

Tîm Perfformiad a Rheoli Risg

Yn gyfrifol am adrodd yn fisol am yr holl eithriadau i Dîm y Prif Swyddogion Mae'r adroddiad risg yn rhoi trosolwg o'r Proffiliau Risg, pob risg goch a rhai sy'n dirywio.

Adroddiadau misol i Brif Swyddogion mewn perthynas â'u Cofrestrau Risg Portffolio

Uwch Dîm Rheoli / Tîm Portffolio

Yn gyfrifol am uwchgyfeirio at y Prif Swyddog Gweithredol / Tîm y Prif Swyddogion os na ellir lliniaru'r risg neu reoli / gostwng ei sgôr

Prif Swyddog Gweithredol / Tîm y Prif Swyddogion

Yn gyfrifol am uwchgyfeirio at y Cabinet a Phwyllgorau Trosolwg a Chraffu pan fyddant yn credu bod y risg ar ei ffurf bresennol / ffurf a ragwelir o arwyddocâd corfforaethol.

10.0 Rhagor o wybodaeth

Am ragor o wybodaeth mewn perthynas â'r fframwaith hwn, cysylltwch â'r Tîm Rheoli Perfformiad a Risg PRM@flintshire.gov.uk

11.0 Atodiad a - trosolwg o adrodd ar risg